

Julius Caesarin Sodat

Kääntänyt Petri Luosto

Julius Caesarin sodat

Julius Caesarin Kommentaari Gallialaissodista ja Sisällissodasta
Latinasta englanniksi kääntäneet W. A. MacDevitt ja W. S. Bohn (1869)

Englanninkielisestä käännöksestä suomeksi kääntänyt Petri Luosto

Copyright © 2021 Petri Luosto

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4768-1

Petri Luoston tähän mennessä kääntämät kirjat kronologisessa järjestyksessä. Viimeisin teos on lihavoituna:

Luo Guanzhongin Kertomus Kolmesta Kuningaskunnasta Osa 1 / 4;
Eunukkeja ja Kapinallisia

Federalistikirjoitukset

Luon Guanzhongin Kertomus Kolmesta Kuningaskunnasta Osa 2 / 4;
Punaiset Kalliot

Julius Caesarin sodat

Esipuhe

Julius Caesarin Sodat käsittää käännökset pääasiassa Caesarin itsensä kirjoittamasta Gallialaissodasta (*Commentarii de Bello Gallico*)(Tämän teoksen kahdeksannen kirjan kirjoitti Aulus Hirtius), Caesarin kommentaarin sisällissodasta Pompeiusta vastaan (*Commentarii de Bello Civili*) sekä Caesarin seuraajien kirjoittamista kirjoista, joissa selostetaan Aleksandrian sotaa (*De Bello Alexandrino*), Afrikan sotaa (*De Bello Africo*) ja Espanjan sotaa (*De Bello Hispaniensi*).

Nämä teokset käännettiin latinasta englanniksi William Alexander McDevitten (1834–1909) ja William Simpkin Bohnin (1833–1869) toimesta. Heidän englanninkielisestä käännöksistensä käänsin kyseiset kirjat suomeksi.

Gallialaissodat alkavat vuodesta 58 e.a., jolloin Caesar on juuri aloittanut toimimisensa kolmen maakunnan, Gallia Cisalpinan (Alppien Tämänpuoleisen Gallian), Gallia Transalpinan (Alppien tuonpuoleisen Gallian) ja Illyricumin(maakunta Adrianmeren itärannalla) kuvernöörinä poikkeuksellisen viiden vuoden ajan yhden vuoden ja yhden maakunnan sijaan. Niiden lisäksi Caesarilla oli käytössään tuolloin neljän legioonan verran joukkoja. Tämän mahdollisti se, että Caesar oli valittu ja toiminut vuoden toisena Rooman valtiopäämiehenä eli konsulina. Tästä kaikesta hän saa kiittää liittolaisiaan Marcus Licinius Crassusta, Rooman rikkainta miestä ja Gnaeus Pompeius Magnusta, Rooman sen ajan tunnetuinta sotilasta. He kaksi Caesarin kanssa muodostivat ensimmäisen triumviraatin, joka käytännössä heidän tukijoidensa voimalla hallitsi Roomaa. Tästä alkoi Caesarin kuuluisa nousu Rooman tasavallan valtiaaksi.

Suomentaja Petri Luosto

Sisällysluettelo

Julius Caesarin Gallialaissota

Kirja I	s.8
Kirja II	s. 37
Kirja III	s. 52
Kirja IV	s. 65
Kirja V	s. 82
Kirja VI	s. 109
Kirja VII	s. 130
Kirja VIII	s. 174

Julius Caesarin Sisällissota

Kirja I	s. 199
Kirja II	s. 240
Kirja III	s. 263
Gallialaissodan ja Sisällissodan hakemisto	s. 319
Aleksandrian sota	s. 382
Afrikan sota	s. 419
Espanjan sota	s. 464

Gallian kartta suomenkielisestä Wikipedia-artikkelista Gallia. Sen tekijäksi mainitaan käyttäjä Feitscherg. Kartta CC BY-SA 3.0 lisenssillä.

Tässä kartassa on Caesarin käymät sisällissodan taistelut niin muita roomalaisia kuin Rooman ulkoisia vihollisia vastaan. Karttapohjan lisenssi on CC0 lisenssillä ja sen on tehnyt tekijä TheDastanMR Wikimedia Commonsille.

Julius Caesarin Kommentaari Gallialaissodasta ja Sisällissodasta

Gallialaissota

Kirja I

1. Koko Gallia oli jaettu kolmeen osaan, joista yhtä asuttivat belgaet, akvitanialaiset toista, ja ne, jotka kutsuivat itseään omalla kielellään kelteiksi, meidän gallialaisemme kolmatta. Kaikki nämä erosivat toisistansa kielen, tapojen ja lakien suhteen. Garonne-joki erotti gallialaiset akvitanialaisista; Marne- ja Seine -joet erottivat heidät belgaesta. Näistä kaikista belgaet olivat urheimpia, koska he olivat kauempina sivistyksestä ja maakuntamme hienouksista ja kauppiaat epäsäännöllisimmin vierailivat heidän luonansa ja toivat heille niitä asioita, jotka saattoivat tehostaa mieltä; ja he olivat lähimpinä germaaneiden kanssa, jotka asuivat Reinin toisella puolella, joiden kanssa he sotivat jatkuvasti; siitä syystä helvetialaiset myös ylittivät muut gallialaiset urheudessaan, kun he soivat germaanien kanssa melkein päivittäin, kun he joko torjuivat näiden tulon alueellensa tai itse kävivät sotaa rajoillaan. Yksi osa näistä, joiden on sanottu asuttavan Galliaa, niin alkaa Rhone-joelta: sitä rajoittaa Garonne-joki, valtameri ja belgaen alueet: sitä rajoittaa myös sequanien ja helvetialaisten alueet, Rein-joki ja se ylettyy kohti pohjoista. Belgaet ovat kotoisin Gallian äärimmäisiltä rajoilta ulottuen Rein-joen alajuoksulle; ja ylettyen kohti pohjoista ja nousevaa aurinkoa. Akvitalia ylettyy Garonne-joelta Pyreneiden vuorille ja sille osalle valtamera, joka on lähellä Espanjaa: se asettuu auringon ja pohjantähden väliin.

2. Helvetialaisten keskuudessa Orgetorix oli kunnostautunein ja rikkain. Hän, kun Marcus Messala ja Marcus Piso olivat konsuleina (61 e.a.) tuli yllytetyksi himostansa suvereenisuuteen muodostaen salaliiton aateliston kanssa ja suostutellen ihmisiä menemään heidän alueiltansa kaikkine omaisuuksineen sanoen, että se tulee olemaan hyvin helppoa, sillä he kaikki olivat hyvin urheita ollen siinä parhaita koko Galliassa. Siihen hän mitä helpoimmin suostutteli, sillä helvetialaisia rajoitti joka suunnalta luonto; yhdellä puolella oli Rein-joki, joka oli hyvin leveä ja syvä joki, joka erotti helvetialaisten alueet germaaneista; toisella puolella olivat Jura-vuoret, hyvin korkea vuoristo, joka sijaitsi sequanialaisten ja helvetialaisten välissä; kolmantena oli Geneve-järvi ja Rhone-joki, jotka erottivat maakuntamme helvetialaisista. Nämä olosuhteet saivat aikaan sen, että saattoivat kulkea vähemmän matkaa ja vaikeammin sotia naapureidensa kanssa; josta syystä he olivat mieltyneitä sotaan, joka vaikutti heihin suuressa määrin

valitettavasti. He ajattelivat, että ottaen huomioon heidän väestönsä koon ja heidän maineensa käydä sotaa ja urheutensa, niin heillä oli kapeat rajat, joiden mitat olivat pituudessa 240 ja leveydessä 180 roomalaista mailia. (Roomalainen maili on noin 1,479 kilometriä.)

3. Ottaen huomioon nämä seikat ja vaikuttuneina Orgetorixin arvovallassa, he päättivät kerätä sellaisia välineitä, jotka olisivat tarpeellisia sotaretkeensä varten; he ostivat niin suuren määrän vetojuhtia kuin oli mahdollista kantojuhdiksi ja vetämään vaunuja; saadakseen mahdollisimman suuren viljasadon he hankkivat niin paljon siemenviljaa kuin oli mahdollista varastoida; ja he tekivät rauhan ja edistivät ystävyyttä naapurimaiden kanssa. He tiesivät, että kahden vuoden aika oli riittävä toteuttaa suunnitelmansa; he tekivät määräyksen, jonka mukaan he lähtisivät kolmantena vuotena. Orgetorix valittiin suorittamaan nämä valmistelut. Hän otti itsellensä lähettilään viran muihin kansoihin: matkoillansa hän suostutteli Casticusin, Catamantaledesin pojan (yksi sequanialaisista, jonka isä oli omannut suvereniteetin kansansa keskuudessa ja jota pidettiin ”ystävänä” Rooman senaatin toimesta), ottamaan haltuunsa oman maansa, jota hänen isänsä oli pitänyt ennen häntä ja samalla tavalla hän suostutteli Dumnorixin, aedunialaisen, joka oli Divitiacusin veli, jolla oli silloin suurin käskyvalta kansojensa keskuudessa, ja joka oli erittäin rakastettu kansansa keskuudessa, yrittämään samaa, ja antaen hänelle tyttärensä avioliittoon. Hän todisti heille, että heidän hankkeensa oli helppoa toteuttaa, sillä hän itse hankkisi oman kansansa valtaansa; jolloin ei olisi epäilystä siitä, että helvetialaiset olivat voimakkain kansa koko Galliassa; hän vakuutti heille, että hän tulisi omin voimin ja sotajoukoin hankkimaan heille suvereenisuuden. Kiihottuneina tästä puheesta hän antoivat valan ja vannoutuivat toisilleen, ja toivoivat, kun he olivat anastaneet suvereenisuuden, niin he tulisivat olemaan kaikki keinoin kolme voimakkainta ja urheinta kansaa, jotka saattaisivat ottaa hallintaansa koko Gallian.

4. Kun tämä juoni paljastui helvetialaisille tiedonvälittäjien toimesta, niin tapojensa mukaan he pakottivat Orgetorixin vetoamaan aikomuksiaan kahleissa; oli lainmukaista, että rangaistus tuli olemaan polttaminen tulella, jos hänet tuomittaisiin. Määrättynä päivänä hän vetosi puolestansa, jolloin Orgetorix toi yhteen kaikkialta oikeuteen vasallinsa, joita oli kymmenentuhatta henkeä; ja johti heidät yhdessä samaan paikkaan, ja kaikki hänen alamaisensa ja velallisensa, joita oli suuri määrä; näillä keinoilla hän pelasti itsensä niiltä, joille hänen oli tarve vannota aikeitansa.

Samaan aikaan kansa, joka oli ärsyynyt hänen aikeistansa tартtua aseisiin, ja tuomarien ollessa kokoamassa suurta joukkoa miehiä maastansa, niin Orgetorix kuoli, ja haluamatta nostattaa epäilyksiä, niin helvetialaiset ajattelivat, että hän oli tehnyt itsemurhan.

5. Hänen kuolemansa jälkeen helvetialaiset joko tapauksessa koettivat tehdä sitä, mitä olivat päättäneet tehdä lähtien alueiltansa. Kun he ajattelivat, että he olivat pitkään valmistautuneet sitä varten, niin he sytyttivät palamaan kaikki kaupunkinsa, joita oli kaksitoista; kaikki kylänsä, joita oli neljäsataa; ja yksityiset asumukset, joita oli jäljellä; he polttivat kaiken viljan, paitsi sen, jota he aikoivat kantaa mukanaan; sen jälkeen, kun he olivat tuhonneet toivon palata kotiinsa, niin he olivat valmiimpia kohtaamaan kaikki tulevat vaarat. He käskivät jokaisen kantaa mukanaan kotoansa itsellensä ruokaa kolmeksi kuukaudeksi valmiina käytettäväksi. He suostuttelivat raurakit, tulingit ja latobrigit, heidän naapurinsa toimimaan samalla tavalla, ja poltettuaan kaupunkinsa ja kylänsä, lähtivät heidän mukaansa: ja he antoivat näiden liittyä joukkonsa ja yhdistyä Boin liittolaisiksi, jotka olivat asuneet Reinin toisella puolella, ja olivat ylittäneet sen Norican maille ja hyökäten Noreiaan.

6. Heillä oli kaksi reittiä, joita pitkin he voisivat poistua maastansa; yksi meni sequanien alueen poikki ollen kapea ja vaikea mennessä Jura-vuorten välistä ja Rhone-joelle (josta tuskin pääsi eteenpäin yksi vaunu kerrallaan; siellä oli sen lisäksi hyvin korkeita vuoria, joissa vain harva saattoi saada heidät kiinni); toinen, joka meni maakuntamme poikki, oli paljon helpompi ja vapaa esteistä, koska Rhonen tulvat helvetialaisten ja allobrogien, jotka oli äskettäin alistettu ja joissakin kohdin oli kahlaamoja, joista se saatettiin ylittää. Kaukaisin allobrogien kaupunki ja lähimpänä helvetialaisten alueita oli Geneve. Siinä kaupungissa oli silta, joka yletyi helvetialaisten suuntaan. He ajattelivat, että he joko suostuttelisivat allobrogit, jotka eivät vielä olleet hyväntahtoisia roomalaisia kohtaan tai pakottaisivat nämä voimalla hyväksymään, että he voisivat mennä näiden alueiden poikki. Hankittuaan kaiken tarpeellisen sotaretkeä varten he valitsivat päivän, jolloin heidän kaikkien tulisi kohdata toisensa Rhonen rannalla. Se päivä oli viides ennen huhtikuuta (28. maaliskuuta) silloin, kun Lucius Piso ja Aulus Gabinius olivat konsuleina (58 e.a.).

7. Kun siitä ilmoitettiin Caesarille, että he koettivat tulla maakuntamme poikki, niin hän kiirehti ulos kaupungista ja marssien niin nopeasti kuin oli mahdollista, niin meni Kaukaisempaan Galliaan ja saapui Geneveen. Hän komensi koko provinssin (varustamaan) niin suuren määrän sotilaita kuin oli mahdollista, sillä Kaukaisemmassa Galliassa oli vain yksi legioona: hän määräsi Geneven sillan hävitettäväksi. Kun helvetialaiset kuulivat hänen saapumisestansa, niin he lähettivät hänen luoksensa lähettiläinään kansansa maineikkaampia miehiä (jolloin lähetystössä Numeius ja Verudoctius pitivät hallussaan tärkeimpiä virkoja), sanoakseen, ”että heidän aikeensa oli marssia maakunnan poikki aiheuttamatta vahinkoa, koska heidän oli pakko” (heidän oman esiintymisensä mukaan) ”ei ollut muuta reittiä; sillä he saattoivat pyytää, että he tekisivät sen hänen suostumuksellansa”. Caesar, niin paljon, että hän muisti Lucius Cassiuksen, konsulin, joka oli tapettu ja hänen sotajoukkonsa oli ajettu pakoon ja sitä oli nöyryytetty helvetialaisten toimesta, niin ei ajatellut, että heidän pyyntöönsä tulisi suostua; eikä hänen mielipiteensä ollut, että vihamielisillä miehillä tulisi olla tilaisuutta marssia maakunnan poikki annettuna heille, joka pitäisi poissa suuttumuksen ja pahanteon. Silti käsky silloin saattaisi puuttua, kunnes sotilaat, joita hän oli käskenyt, kokoontuisivat, niin hän vastasi lähettiläille, että hän tarvitsisi aikaa harkita asiaa; jos he tahtoisivat jotain, niin heidän tulisi palata päivää ennen huhtikuun idestä (12. huhtikuuta).

8. Samaan aikaan legioona, joka hänellä oli mukanaan ja sotilaat, jotka oli koottu maakuntaan, niin hän toteutti heillä yhdeksäntoista (roomalaisen, ei aivan kahdeksantoista englantilaisen) mailin (1,579 kilometriä) muurin, jonka korkeus oli melkein viisi metriä ja kaivannon Geneve-järveltä, joka virtaisi Rhone-jokeen Jura-vuoristoon, joka erotti sequanialaisten maat helvetialaisten maista. Kun työ oli valmis, niin hän sijoitti varuskuntia ja tarkasti sijoitti asemiin saadakseen heidät helpommin kiinni, jos he koettivat tulla ylitse vastoin hänen tahtoansa. Kun koitti päivä, jonka hän oli nimennyt lähettiläille, jolloin nämä palasivat hänen luoksensa, niin hän sanoi, että hän ei voinut toimien tapojen mukaan ja antaen ennakkotapauksen Rooman kansalle luovuttaen kauttakulun minkä tahansa heidän maakunnistansa poikki; ja hän sanoi, että hän ymmärsi sen, jos he jos käyttäisivät väkivaltaa, niin hän vastustaisi heitä. Helvetialaiset pettyneinä tästä koettivat käyttää voimaa päästäksensä läpi (jotkut käyttäen veneitä siltana ja useita lauttoja rakennettiin sitä varten; toiset Rhone-joen kahlaamojen kautta, joissa joen syvyys oli matalin, joskus päivisin, mutta yleisemmin öisin), mutta pitäen heitä aisoissa perustuen omien

rakennustöidemme voimaan, ja sotilaidemme toimintaan ja käyttäen heittoaseita, joilla sitä hanketta vastustettiin.

9. Oli jäljellä yksi reitti, nimittäin sequanilaisten maiden poikki, jota sen kapeuden vuoksi ei voitaisi käyttää ilman sequanialaisten hyväksyntää. Kun he eivät voineet itse voittaa heitä, niin he lähettivät edustajikseen Dumnorixin Aeduanilaisen, joka oman vuorovaikutuksensa kautta saattaisi saada heille luvan sequanialaisilta. Dumnorix oman suosionsa ja vapaamielisyytensä kautta omasi paljon vaikutusvaltaa sequanilaisten keskuudessa ja oli ystävällinen helvetialaisten suuntaan, sillä hän oli nainut Orgetorixin tyttären; ja kiihotettuna suvereniteetin halun vuoksi oli huolissaan vallankumouksesta, ja toivoi saavansa niin monta kansaa taaksensa osoittamalla ystävyyttä niiden suuntaan. Siksi hän otti tämän hankkeen ja voitti, kun sequanialaiset sallivat helvetialaisten marssia alueidensa poikki ja järjesti, että he saivat panttivankeja toisiltaan; sequanialaiset eivät estäisi helvetialaisten marssia; helvetialaiset marssisivat aiheuttamatta vahinkoa ja surua.

10. Taas kerrottiin Caesarille, että helvetialaiset aikoivat marssia sequanialaisten ja aeduilaisten maiden poikki santonesialaisten maille, jotka eivät olleet kaukana tolosatesialaisten rajoista, joka (Tolosa, Toulouse) oli kansa maakunnan sisällä. Jos se tapahtuisi, niin hän näki, että se saattaisi suureen vaaraan maakunnan, kun sotaisia miehiä, Rooman kansan vihollisia, tulisi rajalle, josta olisi avoin pääsy hyvin viljaville maille. Siitä syystä hän nimitti Titus Labienusin, hänen alaisensa upseerin, komentamaan linnoituksia, jotka hän oli rakennuttanut. Hän itse eteni Italiaan nopeasti ja kokosi sieltä kaksi legioonaa ja johti talvimajoituksesta kolme, jotka talvehtivat Aquileassa ja näiden viiden legioonan kanssa marssi nopeasti läheisintä reittiä Alpeilta Kaukaisempaan Galliaan. Siellä kentronit, graiokelit ja katurigit olivat ottaneet korkeamman maaston koettaessaan estää sotajoukkoa marssillaan. Ajettuaan nämä pakoon useassa taistelussa hän saapui vokontialaisten maille Kaukaisemmassa Maakunnassa seitsemäntenä päivänä Okelumista, joka oli kaukaisin kaupunki Läheisemmässä Maakunnassa; josta hän johti sotajoukkonsa allobrogien maille, ja allobrogien luota segusianialaisten luokse. Nämä olivat ensimmäinen kansa Maakunnassa Rhone-joen toisella puolella.

11. Helvetialaiset olivat samaan aikaan johtaneet voimansa läpi kapean solan ja sequanialaisten maille, ja olivat saapuneet aeduilaisten maille ja olivat hävittämässä sitä. Aeduilaiset eivät pystyneet puolustamaan itseänsä ja omaisuuttansa näitä vastaan, jolloin he lähettivät edustajiansa Caesarin luokse pyytämään apua anellen, että he olivat aina olleet niin ystävällisiä Rooman kansaa kohtaan, että heidän peltojansa ei pitäisi tuhota; heidän lapsiansa viedä orjuuteen; heidän kaupunkejansa valloittaa rynnäköllä melkein sotajoukkomme näköpiirissä. Samaan aikaan ambarrit, aeduilaisten ystävät ja sukulaiset, ilmoittivat Caesarille, että heillä ei ollut helppoa nyt kun heidän peltonsa oli hävitetty, ajaa pois vihollista kaupungeistansa: allobrogit samalla tavalla, joiden kylät ja omaisuus olivat Rhone-joen toisella puolella, pakenivat Caesarin luokse ja vakuuttivat hänelle, että heillä ei ollut mitään jäljellä, paitsi maaperänsä. Caesar näiden olosuhteiden pakottamana päätti, että hän ei odottaisi, että helvetialaiset tuhottuaan hänen liittolaistensa kaiken omaisuuden, niin heidän tulisi päästä santonesialaisten luokse.

12. Siellä on joki, jota kutsutaan nimellä Saone, joka virtaa aeduilaisten ja sequanilaisten alueiden poikki Rhone-jokeen niin uskomattoman hitaasti, että silmien avulla ei voi sanoa, että kumpaan suuntaan se virtaa. Sitä helvetialaiset olivat ylittämässä lautoilla ja veneillä yhdessä. Kun Caesar sai tiedon vakoojiltansa, että helvetialaiset olivat jo vieneet kolme osaa voimistansa joen poikki, mutta neljäs osa oli yhä tällä puolella Saone-jokea, niin hän lähti leiristä kolmen legioonan kanssa kolmannen vahdin aikana ja tuli paikalle, kun kyseinen yksikkö ei ollut vielä ylittänyt jokea. Hyökäten niiden kimppuun, joita hidasti kuormasto ja jotka eivät odottaneet häntä, niin hän tuhosi suuren osan heistä; muut lähtivät pakoon, ja kätkivät itsensä läheiseen metsään. Se osa (joka oli lyöty maahan), niin sitä kutsuttiin tigurinealaisiksi; sillä koko helvetialaisten maa oli jaettu neljään osaan. Tämä yksi osa, joka oli lähtenyt heidän mailtansa, niin isiemme muisto oli, että he olivat tappaneet Lucius Cassiuksen, joka oli konsulina ja olivat nöyryyttäneet hänen sotajoukkoansa (107 e.a.a). Niin joko sattumalta tai kuolemattomien jumalien suunnitelman kautta se osa helvetialaisten kansasta, joka oli saanut aikaan roomalaisille tämän yhden onnettomuuden, niin oli ensimmäinen, joka sai rangaistuksensa. Silloin Caesar kosti ei vain julkisen häpeän, vaan myös henkilökohtaisen, sillä tigurinealaiste olivat myös tappaneet samassa taistelussa Lucius Pison, joka oli Cassiuksen alamainen ja oli Lucius Calpurnius Pison isoisä, joka oli hänen (Caesarin appiukko).

13. Tämän taistelun päätyttyä hän saattoi olla valmiina käymään jäljellä olevien helvetialaisten joukkojen kimppuun, kun hän rakennutti sillan Saonen ylitse ja siten johti joukkonsa sen ylitse. Helvetialaiset olivat yllättyneitä hänen äkillisestä saapumisestansa, kun he huomasivat, että hän oli tosiasiaa tehnyt yhdessä päivässä sen, minkä he olivat vaivoin saavuttaneet kahdessakymmenessä päivässä, nimittäin ylittänyt joen, niin he lähettivät edustajansa hänen luoksensa; tätä lähetystyä johti Divico, joka oli ollut komentajana helvetialaisten sodassa Cassiusta vastaan. Niin hän kohtasi Caesarin sanoen, että ”jos Rooman kansa tekee rauhan helvetialaisten kanssa, niin heidän osansa tulee jäämään siihen, että Caesar voi sijoittaa heidät minne haluaa ja tahtoo; mutta jos hän jatkaa sodan käymistä heitä vastaan, niin hänen tulisi muistaa Rooman kansan muinainen häpeä ja helvetialaisten urheus luonteenpiirteenä. Kun hän oli hyökännyt yhden osan kimppuun yllätyksen avulla, niin silloin ne, jotka olivat ylittäneet joen, eivät pystyneet auttamaan ystäviänsä, jolloin hänen ei pitäisi laskea kovinkaan paljoa oman urheutensa varaan tai halveksia heitä; että he saattoivat oppia herroiltansa ja esi-isiltänsä luottamaan enemmän urheuteen kuin mihinkään keinotekoiseen asiaan tai sotajuoniin. Siksi hänen ei anneta tulla paikalle, jolla hän seisoo, jolloin tulisi saada nimi, joka tulisi olemaan onnettomuus Rooman kansalle ja heidän sotajoukkonsa tuho tai tapahtumien muisto siirtyisi jälkipolville.”

14. Näillä sanoilla Caesar vastasi: se, ”että kerrottaessa hän tunsikin vähemmän epärointiä, sillä hän oli muistanut, että olosuhteissa, jotka helvetialaisten edustajat olivat maininneet, ja siten hän tunsikin enemmän närkästyneisyyttä heitä kohtaan suhteessa siihen, mitä oli epäoikeudenmukaisesti tapahtunut Rooman kansalle: sillä jos se olisi tehty tietoisesti mitä tahansa vääryyksiä, jolloin heidän ei olisi vaikeata olla varuillaan, mutta juuri siitä syystä heitä oli petetty, sillä he eivät olleet tietoisia mistään rikkeistä, jota heille oli tehty, sen mukaan, että heidän tulisi olla peloissaan, eivätkä he ajatelleet, että heidän tulisi olla peloissaan ilman mitään syytä. Mutta jos he tahtoisivat unohtaa aikaisemmat suuttumukset, niin pystyisivätkö he laittamaan syrjään myöhemmät vääryydet, joita he olivat tehneet vastoin hänen tahtoansa koettaen voimalla saada kulkureittiä Maakunnan lävitse, jolloin he olivat tehneet vääryyttä aeduille, ambarreille ja allobrogeille? Se, että he niin julkeasti kerskailevat voitollansa, ja sen ollessa niin hämmästyttävää, että he niin kauan tekivät pahojaan rankaisematta, (kumpikin näistä asioista) johti samaan vastaukseen; sillä kuolemattomat jumalat sallivat ihmisten, joita he tahtovat rankaista syyllisyydestään joskus saavuttaa suurempaa kukoistusta

ja pidempää rankaisemattomuutta saadakseen heitä kovemmin vastakkaisissa olosuhteissa. Vaikka asiat ovat niin, niin silti jos hänelle annetaan panttivankeja, niin hän voi olla vakuuttunut, että he tulevat pitämään lupauksensa ja olettaen, että he korvaavat aeduille vahingot, joita he ovat tehneet näitä ja näiden liittolaisia vastaan, ja samalla tavalla allobrogeille, niin hän (Caesar) tekee rauhan heidän kanssaan”. Divico vastasi, että ”Helvetialaiset ovat toimineet niin esi-isiensä toimesta, että he ovat tottuneet ottamaan, ei antamaan panttivankeja; se on tosiasia, jonka Rooman kansa todisti”. Annettuaan tämän vastauksen hän poistui.

15. Seuraavana päivänä he siirsivät leirinsä siltä paikalta; Caesar teki samoin ja lähetti eteen kaiken ratsuväkensä, jonka määrä oli neljätuhatta (jonka hän oli koonnut kaikista osista Maakuntaa ja aeduilta, sekä näiden liittolaisilta), tarkkaillakseen minne vihollinen oli marssimassa. Nämä tultuaan innokkaasti ajamaan takaa vihollisen jälkijoukkoja, kohtasivat helvetialaisten ratsuväen epäedullisessa maastossa ja muutamia miehiämme kuoli. Helvetialaiset innostuneista tästä taistelusta, sillä heidän viisisataa ratsumiestänsä torjui niin suuren ratsujoukon, alkoivat kohtaamaan meitä rohkeammin joskus myös heidän jälkijoukoissaan pyrkien usuttamaan miehiämme hyökkäämään. Caesar kuitenkin pidätteli miehiänsä taistelusta nähden sen olevan tarpeeksi, että hän esti vihollista raiskaamasta, keräämästä ruokaa ja hävittämästä. He marssivat viisitoista päivää sillä tavalla, että ei ollut kuin viisi tai kuusi mailia heidän jälkijoukkojensa ja meidän etujoukkojemme välillä.

16. Samaan aikaan Caesar päivittäni aneli aeduilta viljaa, jota he olivat luvanneet maansa nimissä; sillä seurauksena kylmästä (Gallian ollessa, kuten aikaisemmin sanottiin, sijoittuneena kohti pohjoista), niin ei vain viljapellot olleet kypsiä, vaan siellä ei myöskään ollut varastossa edes suurta määrää rehua: sitä paitsi hän ei pystynyt käyttämään viljaa, jonka hän oli välittänyt laivoille ylös Saone-jokea, sillä helvetialaiset, joiden läheisyydestä hän ei halunnut poistua, niin olivat kääntäneet marssinsa pois Saone-joelta. Aeduit viittasivat päivittäin ja sanoivat, että sitä ”kerättiin ja tuotiin tietä pitkin”. Kun hän näki, että hän oli ollut sivussa liian kauan, ja päivä oli tullut, jolloin hänen pitäisi jakaa viljaa sotilaillensa, kutsuttuaan koolle suuren määrän heidän päälliköitensä leiriinsä mukaan lukien Divitiacusin ja Liscusin, joka toimi päätuomarina (joka aeduiten tyyliin oli Vergobretus, ja joka valittiin vuosittain, ja jolla oli valta elämästä ja kuolemasta maamiehiinsä), niin hän ankarasti moitti heitä, sillä hän ei

avustanut heitä kiireellisessä tilanteessa, kun vihollinen oli niin lähellä ja kun vilja ei voisi ostaa tai ottaa pellolta etenkin, kun suuressa määrin kiirehdyttiin rukoilemaan, niin hän kävi sotaa; paljon katkerammin, siksi hän valitti, että hänet oli hylätty.

17. Sitten Liscusin liikuttuneena Caesarin puheesta sanoi jotain, mitä hän oli pitänyt salaisuutena: että ”siellä oli joitakin ihmisiä, joilla oli paljon vaikutusvaltaa, jotka vaikkakin yksityishenkilöinä, niin heillä oli enemmän valtaa kuin itse tuomareilla: nämä käyttäen kiihotusta ja väkivaltaista kieltä pelottelivat väestöä antamasta viljaa, jota heidän tulisi antaa; kertoen sen, että jos he eivät enää pystyisi pitämään herruutta Galliassa, niin olisi parempi alistua gallialaiselle hallinnolle kuin roomalaisille, eivätkä he epäilleet, että jos roomalaiset voittaisivat helvetialaiset, niin he ottaisivat aeduilta näiden vapauden yhdessä muulta Gallialta. Juuri nämä miehet ovat suunnitelmisamme, ja mitä tahansa tapahtuukin leirissä salattuna viholliselta; niin he eivät pysty pysäyttämään häntä; ei enempää, sillä hän oli hyvin tietoinen siitä, vaikkakin pakotettuna välttämättömästi, niin hän oli paljastanut asian Caesarille suurella riskillä, jolla hän oli tehnyt; ja syyllä, että hän oli ollut hiljaa niin kauan kuin hän pystyi.”

18. Caesar huomasi, että tällä puheella Liscus, Dumnorix, joka oli Divitiacusin veli, johon viitattiin; mutta hän oli haluton siihen, että asioista keskusteltaisiin silloin, kun niin monia ihmisiä oli läsnä, joten hän lopetti kokouksen, mutta piti Liscusin läsnä; hän kysyi tältä yksityisesti niistä asioista, joista tämä oli sanonut kokouksessa. Hän (Liscus) puhui vähemmän varautuneesti ja rohkeasti. Hän (Caesar) teki kysymyksiä samoista asioista yksityisesti muilta, ja sai selville, että se kaikki on totta; että ”Dumnorix on henkilö, joka on mitä rohkein, ja on suuressa suosiossa ihmisten keskuudessa johtuen vapaamielisyydestänsä, mies, joka on halukas vallankumoukseen: sillä useiden vuosien aikana hänellä oli ottaa tulleja ja muita veroja aeduilta pienin kustannuksin, sillä kun hän pyysi, niin kukaan ei uskaltanut vastustaa häntä. Niillä keinoilla hän sekä kasvatti omaa yksityistä omaisuuttansa ja kokosi suurta tukea ollen antelias; he jatkuvasti piti omalla kustannuksella ja aseissa henkilökohtaisesti suurta määrää ratsuväkeä, ja ei vain kotona, vaan myös naapurikansojen keskuudessa hänellä oli suuri arvovalta, ja pyrkiessään vahvistamaan tätä vaikutusvaltaa hän oli antanut äitinsä avioliitossa biturigesien jaloimmalle ja vaikutusvaltaisimmalle miehelle; hän itse oli ottanut vaimon helvetialaisten keskuudesta, ja antanut siskonsa äitinsä puolelta ja hänellä oli

Julius Caesarin Sodät käsittää pääasiassa hänen kirjoittamansa Kommentaarin Gallialaissodista, hänen kommentaarinsa sisällissodasta Pompeiusta vastaan Kreikassa, sekä hänen alamaistensa kirjoittamat kommentaarit Aleksandrian sodasta, Afrikan sodasta ja Espanjan sodasta. Nämä kirjat on käännetty vanhoista englanninkielisistä käännöksistä suomeksi ja ne käsittävät ajan vuodesta 58 e.a.a., jolloin Caesarista tuli kolmen maakunnan kuvernööri viideksi vuodeksi liittolaistensa Crassuksen ja Pompeiuksen tuella. Caesarilla oli tuolloin komennossaan myös neljä legioonaa, joilla hän aloitti gallialaissodat. Viimeinen kirja eli Espanjan sota päättyy vuoteen 45 e.a.a. jolloin Caesar löi viimeiset roomalaiset vastustajansa Mundan taistelussa.

9 789528 047681